

Поняття і значення інституту примусового виконання

Поняття і значення інституту примусового виконання

В наведеній статті надається визначення поняттю виконавче провадження та значення інституту примусового виконання.

Інститут примусового виконання судових та інших рішень існує стільки, скільки існує інститут держави та державності. Однак, лише в новітні історичні часи юридична практика іде шляхом формування в Україні спеціалізованої структури, яка здійснює виключно виконавче провадження.

За класичним визначенням, держава – це особлива організація публічної, політичної влади пануючого класу (соціальної групи, блоку класових сил, народу), що володіє спеціальним апаратом управління і примусу... Саме наявність можливості примусу в інтересах суспільства робить державу виправданим досягненням справжньої демократії.

Слід погодитися з авторами, які стверджують, що влада, яка не здатна забезпечити виконання своїх рішень, є лише коштовною декорацією (О. В. Задорожня, Д. П. Фіолевський. Проблеми становлення Державної виконавчої служби // Адвокат. – К., 1999. – № 3. – С. 27-29). Створення Державної виконавчої служби України (далі – ДВС), поза всякими сумнівами, було мірою вкрай необхідною і своєчасною. Справедливим є твердження про те, що виконавче провадження є однією з правозахисних функцій держави (С. Щербак. Виконавче провадження як одна з правозахисних функцій держави// Право України. – 2001. – № 11. – С. 108.).

Чинним законодавством передбачено, що у разі порушення будь-яких конституційних прав чи власних інтересів, людина (громадянин) чи юридична особа звертаються до суду, інших державних правозахисних органів, розраховуючи на те, що держава, яку вони утримують на власні кошти, захистить їх від неправомірних дій і допоможе поновити порушені права і законні інтереси. Саме до таких дій закликає законотворчих громадян Конституція України.

Так, стаття 8 Конституції України проголошує, що «...звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується». Стаття 13 Основного Закону послідовно закріплює наведену гарантію, стверджуючи, що «...Держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом».

Крім суду, існує значна кількість інших, у тому числі і правоохоронних, державних органів, покликаних і повноважних приймати рішення щодо захисту прав людини і громадянина, а також юридичних осіб.

Але захист прав, свобод і інтересів не завершується прийняттям рішення. Після даного юридичного акту настає процедура виконання прийнятого рішення і саме тут, нерідко, виникають проблеми, які зводять нанівець високі конституційні гарантії та владні рішення, підривають авторитет влади і авторитет вищого Закону, а також в цілому імідж держави.

У практиці цивільних правовідносин виникає безліч ситуацій, коли компетентне рішення приймається не судовим органом (наприклад, визнання претензійних вимог, вчинення виконавчого напису нотаріусом, рішення третейських судів тощо), коли конче потрібна уповноважена державна служба, яка б здійснювала примусове виконання даних рішень.

Тому кожна влада, яка опікується авторитетом держави і цінує довіру власних громадян і народу країни, мусить дбати про чітке і своєчасне виконання законів, владних і інших рішень, які визначені законодавством.

Історія української державності свідчить про те, що у різні часи виконання судових та інших рішень надавалось велике значення і воно здійснювалось по-різному залежно від багатьох історичних, культурних та соціальних факторів.

Статтею першою Закону України від 02.06.2016 № 1404-VIII «Про виконавче провадження» дається таке визначення: «Виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження і примусове виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) (далі - рішення) - сукупність дій визначених у цьому Законі органів і осіб, що спрямовані на примусове виконання рішень і проводяться на підставах, у межах повноважень та у спосіб, що визначені [Конституцією України](#), цим Законом, іншими законами та нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до цього Закону, а також рішеннями, які відповідно до цього Закону підлягають примусовому виконанню».

Отже, підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що для належного виконання прийнятих судом рішень державою й був створений сучасний інститут примусового виконання. Крім того, на сьогоднішній день існуючий в Україні інститут примусового виконання зазнає якісних змін, основоположною з яких є створення інституту приватних виконавців.

Автор: управління державної виконавчої служби Головного територіального управління юстиції в Одеській області, за адресою: info@od.dvs.gov.ua, 65072, Одеса, пл. Бориса Дерев'янка, 1, тел.(048) 705-17-80